

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

**Kit is terhel a felelősség?
A Császár-Komjádi uszoda előtti baleseti gócpont
az elsőbbségi szabályok fényében**

Szerző:

Vrtelné dr. Keszler Ágnes

2013. július 24.

Számtalan baleset történik a Császár-Komjádi uszoda (Budapest II. kerület, Árpád fejedelem út 8.) előtti kereszteződésben. Általában kettő, de sokszor akár három, négy gépkocsi is jelentős mértékben sérül, előfordul, hogy könnyebb, vagy súlyosabb személyi sérülés is történik. Fontos tisztában lennünk azzal, hogy a balesetben részes felek felelősségét milyen jogszabály mentén állapítják meg, kit milyen szabály megszegése miatt vonnak felelősségre, és a szabályszegések milyen joghátrányokkal járnak.

A balesetek lefolyásukat, baleseti mechanizmusukat illetően kísértetiesen hasonlítanak egymásra, a balesetben részes vezetők felelősségéről - a balesetben részes személyek sérüléseinek gyógytartamától függően - a hatóságok szabálysértési vagy büntetőeljárás keretén belül döntenek. A döntések azonban szinte minden esetben a laikus által véltlennek gondolt felet marasztalják el.

Jelen cikk megírásában részletesen bemutatom, hogy, mik azok a körülmények, amelyek szinte havi-heti rendszerességgel ugyanolyan balesetet eredményeznek ebben a kereszteződésben, milyen KRESZ szabályok vonatkoznak a balesetben részt vevőkre, a szabálysértési hatósági, bírósági döntések milyen okfejtés alapján, milyen elsőbbségi szabályokra hivatkozva állapítják meg az egyik vagy másik fél felelősségét, és a részes felek milyen büntetésre számíthatnak.

Hogyan is néz ki a Császár-Komjádi uszoda előtti kereszteződés? Mi is okozza a nehézséget ebben a kereszteződésben?

A III. kerület irányából az Árpád fejedelem úton érkezők három sávban közlekednek a Margit híd irányába: belső és középső sáv, valamint a külső buszsáv. A III. kerület irányába a Margit híd felől szintúgy három sávban lehet közlekedni, amelyek közül a legbelső sáv kanyarodó sáv, a másik két sáv az Árpád fejedelem út és a Pacsirtamező utca felé halad. A kanyarodó sávból a Margit híd irányába lehet visszafordulni, illetve a szembe lévő uszoda parkolójába lehet behajtani.

A Margit híd irányába az Árpád fejedelem út ezen szakaszán mindig sűrű a forgalom, a Császár-Komjádi uszoda előtti lámpás kereszteződéstől egészen a Margit hídig mindig tömött kocsisorokkal találkozhatunk a nap bármely szakában.

A balesetek általában a következő forgalmi szituációban történnek. A Margit híd irányába haladó belső és a középső sávban a feltorlódott, araszoló járművek a keresztező sávból a Császár-Komjádi uszodába bekanyarodni, vagy visszafordulni kívánó járművet könnyedén átengedik maguk előtt. A buszsávban általában nem halad senki. A középső sávban álló-araszoló gépjárművek miatt korlátozottan belátható a buszsáv, így a bekanyarodni szándékozó gépjármű becsorog a buszsávba, vagy már éppen be is kanyarodik, mikor is váratlanul a buszsávban érkezik egy másik jármű, amely összeütközik a buszsávba az orrát éppen bedugó, vagy más bekanyarodó járművel.

A korábbi nehézségeket részben enyhítette az, hogy mára a II. kerületi Rendőrkapitányság „baleseti gócpont” jelzőtáblákat helyezett ki, és a kereszteződés területét sárga színű útburkolati jellel látta el, ezzel hívva fel a különösen veszélyes kereszteződésre a figyelmet.

Mi a balesetben részesek elgondolása a felelősségről?

A balesetben részt vevő bekanyarodó járművek vezetői általában a buszsávban szabálytalanul közlekedő vezetőjét gondolják felelősnek a balesetért. A buszsávban szabálytalanul közlekedő érzi azt, hogy szabályt szegett, ezért alkalmanként a helyszínen el is ismeri a felelősségét. Azonban később az eljárás során, vagy ügyvéddel való konzultációt követően megváltozik a véleménye, és a felelősséget kizárólag a bekanyarodó jármű vezetőjére hárítaná.

Ehhez képest születik a szabálysértési hatóság vagy a bíróság határozata meglepetésként a balesetben részes felekre nézve: a hatóságok mind a két felet elmarasztalják, csak más jogszabályra való hivatkozással. A bekanyarodó jármű vezetőjét hozzák ki vétkesnek a balesetért, a másik felet pedig „a balesettel össze nem függő” szabályszegés miatt - lényegesen enyhébb jogkövetkezményt alkalmazva - marasztalják csak el.

Milyen szabályok is vonatkoznak az adott közlekedési helyzetben közlekedőre?

A bekanyarodó járműnek a KRESZ 31. § (5) bekezdése alapján

Elsőbbséget kell adni, ha a 28. § (2) bekezdésében foglaltakból más nem következik (...)

c) balra bekanyarodó járművel

ca) az úttesten szemből érkező és egyenesen továbbhaladó vagy jobbra bekanyarodó jármű (...) részére.

E rendelkezés alapján tehát a bekanyarodó járműnek mind a három sávban érkező járművek részére elsőbbséget kell biztosítani, független attól, hogy azok szabályosan, vagy szabálytalanul használják-e az adott sávot. Ez a belső és a középső sáv esetében nem szokott gondot okozni, hiszen a forgalmi torlódás miatt ebben a két sávban veszteglők általában lemondanak az elsőbbségükről, és elengedik a bekanyarodni szándékozót. A buszsávban közlekedők vonatkozásában azonban nehézségekbe ütközik az elsőbbség megadása. Részint azért, mivel a középső sávban feltorlódott járművek miatt nehéz belátni a buszsávot, másrészt azért, mivel a bekanyarodó nem számít arra, hogy a buszsávban a buszon, megkülönböztetett jelzést használó járművön, stb. kívül más jármű közlekedik, esetenként nagy sebességgel. Emiatt a bekanyarodó járműnek, jócskán be kell haladnia, be kell csorognia a buszsávba ahhoz, hogy meg tudjon róla győződni, van-e olyan jármű, amely részére elsőbbséget kell biztosítani. Gyakran már későn észleli a buszsávban érkező másik járművet, így összeütköznek. Sőt, olyan is előfordul, hogy a középső forgalmi sávban forgalmi okokból kifolyólag veszteglőknek is nekiütköznek.

Ki is használhatja szabályosan a buszsávot?

A KRESZ 36. § (8) bekezdése szerint

Az autóbusz forgalmi sávban

a) a menetrend szerint közlekedő autóbusz és trolibusz, a villamos, továbbá 20 és 6 óra között a kommunális szemét szállítására szolgáló jármű;

b) az autóbusz- és trolibuszforgalom zavarása nélkül

ba) ha az autóbusz forgalmi sávot az úttest menetirány szerinti jobb szélén jelölték ki, erre utaló jelzés esetében a kerékpáros,

bb) külön jogszabály alapján rögzített üzemmódú megkülönböztető jelzést adó készülékkel felszerelt

bba) sürgősségi betegellátásra rendszeresített gépjármű,

bbb) hivatásos katasztrófavédelmi szervek, a tűzoltóság és a tűzoltó egyesületek közvetlen helyszíni beavatkozására rendszeresített gépjárműve,

bbc) a rendőrség közrendvédelmi és közlekedésrendészeti szolgálati ágának közvetlen helyszíni beavatkozására rendszeresített gépjárműve,

bc) a betegszállító gépjármű,

bd) a személytaxi,

be) a kétkerekű motorkerékpár és a kétkerekű segédmotoros kerékpár

közlekedhet. Más jármű erre a forgalmi sávra - a sáv keresztezését és a bekanyarodásra felkészülést kivéve - nem hajthat rá. Ahol autóbusz forgalmi sáv van, a menetrend szerint közlekedő autóbusz és trolibusz - a bekanyarodás és kikerülés esetét kivéve - csak ebben a forgalmi sávban haladhat.

A fenti felsorolásból kiviláglik, hogy a Komjádi uszoda előtt az ott menetrend szerint közlekedő 9-es és 86-os buszokon kívül még nagyon sokan és jogosan használhatják a buszsávot.

Azonban a balesetek zömmel nem a buszokkal, kukásautókkal, mentőautókkal, biciklistákkal vagy taxikkal való ütközés során történnek, hanem olyan járművekkel, amelyek arra nem jogosultan használják a buszsávot, esetenként a megengedettnél is nagyobb sebességgel.

Miként állapítják meg az ütköző járművek felelősségét?

A döntések indokolása szerint az elsőbbségadásra kötelezett, amikor ténylegesen megkezdte a bekanyarodást, mindhárom sáv keresztezésekor elsőbbséget kell, hogy biztosítson az abban a sávban haladó járműveknek, valamint meg kell győződnie a bekanyarodás veszélytelenségéről.

Az adott kereszteződésben minden egyes sávban közlekedő járműnek külön-külön le kell mondania az elsőbbségéről a kereszttbe elhaladó gépkocsi javára. Ha a belső és a középső forgalmi sávban a gépkocsik lemondtak elsőbbségükről, úgy a bekanyarodó gépkocsinak a harmadik, jelen esetben a buszsáv keresztezése előtt is meg kell győződnie arról, hogy abban a sávban nem közlekedik-e olyan gépkocsi, amelynek elsőbbsége van, illetőleg az lemond-e a javára elsőbbségéről. Ez az elsőbbség pedig a buszsávban közlekedő járművet feltétlen megilleti, függetlenül attól, hogy a buszsávot jogosan, vagy nem jogosan vette-e igénybe, illetőleg, hogy milyen sebességgel érkezik.

A szabálysértési hatóság és a bíróság döntéseiben rámutatott arra, hogy ebben a közlekedési szituációban a bekanyarodó jármű akkor jár el a tőle elvárható módon helyesen, ha kellő óvatossággal közelíti meg a buszsávot, számítva arra, hogy abban a másik két sávban forgalmi okok miatt álló vagy araszoló járművekhez képest nagyobb sebességgel érkezhetsz egy jármű, így annak észlelése, az elsőbbség megadása is nehézségekbe ütközhet.

A bekanyarodó jármű cselekményének jogi megítélése

Amennyiben tehát a bekanyarodó jármű a buszsávban közlekedővel ütközik, felelősséggel tartozik a bekövetkezett balesetért.

A cselekménye a KRESZ 31. § (5) bekezdésébe ütközik, és a baleset súlyosságától függően szabálysértési vagy büntetőeljárás keretén belül az alábbiak szerint minősítik:

- ha a baleset során nincs személyi sérülés, illetőleg annak veszélye sem állt fenn, a szabálysértésekről, a cselekményt a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 218. §-a szerinti **az elsőbbség és előzés szabályainak megsértése szabálysértésnek** minősítik, amely miatt 150.000 ft-ig terjedő pénzbírság szabható ki;

- amennyiben személyi sérülés is történt, amelynek gyógytartama 8 napon belüli, vagy személyi sérülés bekövetkezésének reális esélye fennállt, úgy a cselekményt a Szabs. tv.

219. § (1)-a szerinti **a közúti közlekedés rendjének megzavarása szabálysértésnek** minősítik, amely szabálysértés elkövetése miatt 150.000 Ft pénzbírságot és egy évig terjedő járművezetéstől eltiltást is ki lehet szabni.

- amennyiben a személyi sérülés 8 napon túli, úgy már büntetőeljárást kerül lefolytatásra a bekanyarodóval szemben, és cselekményét a (rég) Btk. 187. §-a szerinti **közlekedési baleset okozása bűncselekményként** minősítik, amely miatt (a sérülés mértékétől függően) 1 évig, 3 évig, 1-5 évig, vagy 2-8 évi terjedő szabadságvesztésre és 1 évtől 10 évig vagy határozatlan ideig tartó járművezetéstől eltiltásra ítélik az elkövetőt.

- Az új Btk. hasonló jogkövetkezményeket fűz a 234. § szerinti **közúti baleset okozása bűncselekményhez**. A különbség mindössze annyi, hogy a járművezetéstől eltiltást 1 évnél rövidebb időben is meg lehet állapítani, és annak tartamát hónapokban, illetve években és hónapokban is meg lehet határozni.

A buszsávot szabálytalanul használó jármű cselekményének minősítése

A buszsávban haladó jármű esetében - az esetek túlnyomó többségében - kizárólag a KRESZ 36. § (8) bekezdésébe ütköző és a Szabs. tv. 224. § (1) bekezdése szerint minősülő **a közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése szabálysértés** elkövetését állapítják meg, amely miatt 150.000 ft pénzbírságot lehet kiszabni.

Jogosan merül fel ezek után az eljárás alá vont személyben vagy a vádlottban a kérdés, hogy a másik, szabálytalan felet nem is terheli felelősség a balesetért?

A döntések a bekanyarodó gépkocsi vezetőjét hozzák ki felelősnek a balesetért, és a buszsávban esetleg szabálytalanul, vagy a megengedett legnagyobb sebességet túllépő gépjármű vezetőjét pedig „a balesettel össze nem függő” szabálysértés elkövetése miatt marasztalják csak el. Az eljárások során a rendőrség és bíróság minden alkalommal részletesen foglalkozik a sértetti jármű vezetőjének magatartásával, a balesetben való esetleges közrehatásával. Ilyenkor az elmarasztalt fél

felelőssége körében enyhítő körülményként értékelik azt, hogy a buszsávban egyébként szabálytalanul közlekedő fél milyen sebességet választott, milyen közlekedési magatartást tanúsított.

A döntések indokolása szerint a buszsávban közlekedőtől az várható el, hogy - függetlenül a sávban történő közlekedés szabályos vagy szabálytalan mivoltától - a bekanyarodó járműhöz hasonlóan ugyanúgy fokozott óvatossággal közelítse meg a kereszteződést, hiszen számítani kell az esetleges keresztirányú forgalomra. Tehát ennek figyelembevételével kell megválasztania sebességét.

A gyakorlatban nehézséget okoz a buszsávban közlekedő gépkocsi **megfelelő sebességének** értékelése, megítélése. Az adott sávban a megengedett legnagyobb sebesség 50 km/h. Mégis, a forgalmi torlódás okán már a megengedett legnagyobb sebességgel megegyező, vagy ahhoz közeli mértékű sebességgel való közlekedés is nagyon komoly balesetekhez vezet, a sebességtúllépés pedig rendszerint személyi sérülést is eredményez. A döntésekből kiolvasható, hogy a buszsávban közlekedő jármű vezetőjének is figyelemmel kell lennie arra, hogy a belső és középső sáv, valamint a buszsávban haladó sebessége között esetenként 45-50 km/h, sebességtúllépés esetén pedig még nagyobb sebességkülönbség is kialakulhat.

Ez alapján nem fogadható el az, hogy a buszsávban haladó gépkocsi a megengedett sebesség felső határához közeli sebességgel közlekedik. Már csak a különösen veszélyes kereszteződésre felhívó táblák és útburkolati jel okán is a sebességét mindenképp csökkentenie kell a kereszteződésben való behaladás előtt.

Ezen körülmények pedig már felvethetik a buszsávban közlekedő jármű vezetőjének közrehatását a kialakult balesetben.

Előfordulhat-e olyan eset, amikor megfordul a felelősség, és a balesetért a buszsávban egyébként szabálytalanul közlekedő felelősségét állapítják meg?

Igen szűk körben ugyan, de előfordul, hogy a balesetért nem a bekanyarodó, hanem a buszsávban szabálytalanul, a megengedett legnagyobb sebességet jelentős mértékben túllépő gépkocsi

vezetőjének felelősségét állapítják meg. Ebben a körben ad eligazítást a Legfelsőbb Bíróság 6/1998. számú Büntető jogegységi határozata, amely részletesen kifejti, hogy közlekedési baleset okozása esetében a legnagyobb megengedett sebességet túllépő, egyébként elsőbbséggel rendelkező jármű vezetője mikor és milyen mértékben tehető a balesetért felelőssé.

„Közlekedési baleset esetén, amennyiben az elsőbbséggel rendelkező a buszsávban közlekedő jármű esetében nincs jelentős sebességtúllépés, az elsőbbséggel rendelkező fél balesetért való felelőssége nem merül fel. Csak akkor, ha a sebességtúllépéssel okozati összefüggésben következett be a baleset. Amennyiben tehát a sebességtúllépés nem lényeges, a sebességkorlátozást túllépő, de elsőbbségi helyzetben lévő jármű felelőssége nem állapítható meg a balesetért.

Kizárhatja az elsőbbségadásra kötelezett felelősségét, ha az elsőbbségadásra kötelezettsége szempontjából jelentős körülményeket az elsőbbséggel rendelkező szabályszegése következtében nem észlelhette, vagy ha e körülményekre nézve az elsőbbségre jogosultat megtévesztette. Amennyiben a sebességtúllépés már lényegesnek tekinthető, és a sebességtúllépéssel okozati összefüggésben következett be a baleset, úgy az elsőbbségre jogosult fél is felelősséggel tartozik a balesetért.”

Ilyen esetben tehát a bekanyarodó, elsőbbségadásra kötelezett mentesülhet a baleset okozása miatti felelősség alól, mivel ha a buszsávban haladó a megengedett legnagyobb sebességet jelentős mértékben túllépi, ezzel a bekanyarodót megtévesztheti közlekedésének tempója, a köztük lévő távolság csökkenésének mértéke tekintetében.

A bíróság minden esetben vizsgálja, hogy a baleset a megengedett legnagyobb sebességgel való közlekedés esetén is bekövetkezett volna-e, illetőleg ugyanilyen következményekkel járt volna-e.

A buszsávban haladó felelőssége esetében vizsgálandó, hogy a sebességtúllépés és a bekövetkezett közlekedési baleset között okozati összefüggés áll-e fenn. Ha a baleset az elsőbbséggel rendelkező buszsávban haladó jármű megengedett legnagyobb sebességgel való közlekedése esetén is bekövetkezett volna, a baleset bekövetkezése és a sebességtúllépés között nem állapítható meg az

okozati összefüggés. Ez alapján tehát nem mentesülhet a baleset miatti felelősség alól a bekanyarodó, elsőbbség megadására kötelezett jármű vezetője sem.

Mi is minősül nem jelentős és mi jelentős sebességtúllépésnek?

A gyakorlatban olyan sebességet tekint a bíróság megtévesztőnek, amely a megengedett legnagyobb sebesség kétszerese, vagy a közeli. Ilyen nagymértékű sebességtúllépés esetében a bekanyarodó jármű már nem tudja helyesen felmérni a védett sávban, jelen esetben a buszsávban közlekedő helyzetét, a közeledés idejét és sebességét.

Az ez alatti sebességtúllépés nem tekintethető jelentősnek.

Összefoglalva

Abban a tipikus közlekedési helyzetben, amikor a Császár-Komjádi uszoda előtt a III. kerület irányába haladó jármű bekanyarodik, és keresztezi a Császár-Komjádi uszoda előtti két sávot, a buszsáv keresztezésekor a buszsávban közlekedő járművel való ütközéskor felelősséggel tartozik a balesetért. Csak igen szűk körben, a buszsávban közlekedő jármű megtévesztő magatartása (jelentős sebességtúllépés) esetén mentesülhet az elsőbbséggel rendelkezővel szemben a felelősség alól. A buszsávot szabálytalanul használó személy felelősségét általában a balesettel összefüggésben nem lévő szabálysértés miatt állapítják meg.

Tanulság

Bármelyik irányból is közelítjük meg ezt a kereszteződést, legyünk rendkívül óvatosak: bekanyarodóként lassan haladjuk, alaposan győződjünk meg arról, hogy a buszsávban nem közlekedik-e valaki. Ha a dugóban állunk, és beengedünk egy bekanyarodó járművet, biztosítsunk neki nagyobb teret, tegyük számra lehetővé, hogy jobban belásson a buszsávba.

A buszsávot ne használjuk jogosulatlanul! Ha mégis ilyesmire vetemednénk, a kereszteződéshez érve lassítsunk, számítva arra, hogy valaki esetleg keresztezni kívánja a buszsávot, és nem észleli időben az érkezésünket, és részünkre nem fogja tudni az elsőbbséget megadni.

Mindenkinek balesetmentes közlekedést kívánok!